

Чернівецький юридичний інститут
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ПРИТЯГНЕННЯ ОСОБИ
ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ
ЗА СКОЄНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Збірник за матеріалами
науково-практичної конференції
22 грудня 2017 р.

Рекомендовано до друку
засіданням кафедри кримінальної юстиції
Чернівецького юридичного інституту НУ «ОЮА»

Редакційна колегія: Марчак В.Я. д.ю.н., проф. Сірко Б.П. к.ю.н., доцент, Юрчишин В.М. д.ю.н., доцент, Брижак А.В. к.ю.н., доцент, Савченко В.А. к.ю.н., доцент, Ковальчук С.О. к.ю.н., доцент

Проблеми притягнення особи до кримінальної відповідальності та призначення покарання за скоєні правопорушення: збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції, 22 грудня 2017 р. – Чернівці, 2017. – 140 с.

У збірнику вміщені тези доповідей учасників науково-практичної конференції «Проблеми притягнення особи до кримінальної відповідальності та призначення покарання за скоєні правопорушення»

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладена на авторів.

Зміст

І. РОЛЬ СЛІДЧОГО, ПРОКУРОРА В ВИГРАННІ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Котляков І.М. До питання розробки криміналістичної методики процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням..	6
Юрчишин В.Д. Роль прокурора на стадії досудового розслідування у кримінальному провадженні Литви	11
Королішин І.М. Роль судового експерта у процесі доказування: на прикладі кримінального процесуального законодавства деяких країн-членів Європейської Співдружності	16
Гончій В.В. Запобігання злочинності у сфері економіки в Україні: міжнародно-правовий аспект	21

ІІ. ПОДАННЯ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ

Садова Т.В. Сучасні проблеми обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в Україні в контексті практики Європейського суду з прав людини	27
Юрчишин В.М. Роль процесуального керівника у забезпеченні прав потерпілого на доступ до правосуддя	33
Мельниченко А.О. / Жерж Н.А. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: особливості кримінальної відповідальності за законодавством України	38
Антонюк М.Б. / Антонюк А.Б. Особливості збирання доказів під час досудового розслідування	44
Вальчишин Г.І. Застосування методу експерименту у кримінальному судочинстві	48
Юрчишин П.В. Потерпілий у кримінальному процесі	52
Луцик В.В. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції	57
Юрчишин Ю.В. Відшкодування шкоди потерпілому, завданого кримінальним правопорушенням, у зарубіжних країнах	61

Жерж Л.А. Злочини, пов'язані із незаконною трансплантацією органів та інших анатомічних матеріалів людини: кримінологічний аспект	67
---	----

III. РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧА ТА СТОРОНИ ЗАХИСТУ У ПРИЗНАЧЕННІ СУДОМ ПОКАРАННЯ ОБВИНУВАЧЕНОМУ

Савченко В.А. Провадження у справах неповнолітніх на прикладі кримінального процесуального законодавства ФРН	71
Томин С.В. Поняття та основні завдання планування діяльності з попередження кримінальних правопорушень	75
Бевзюк І.М. Підтримання публічного обвинувачення в суді як складова психологічної структури професійної діяльності прокурора..	79
Любавіна В.П. / Топчій В.В. Дія презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини при проведенні слідчих (розшукових) дій	85

IV. МЕТОДИКА ОЦІНКИ ДОКАЗІВ СУДОМ, ПЕРЕВІРЕНИХ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Ковальчук С.О. Особливості оцінки у кримінальному провадженні матеріальних об'єктів, отриманих під час здійснення адміністративної діяльності	91
Брижак А.В. Покарання за необережні злочини – доцільність вдосконалення законодавства України	94
Бабій А.Ю. Проблеми відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк неповнолітніми особами	98
Попович О.В. Суб'єкт складу злочину «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України»	102
Циктор В.В. / Антонюк А.Б. Кримінальна процесуальна характеристика розслідування злочинів проти статевої свободи та гідності: міжнародний та вітчизняний досвід	107

V. РОЛЬ СУДУ У ПРИЗНАЧЕННІ ПОКАРАННЯ ОБВИНУВАЧЕНОМУ

Марчак В.Я. / Шувальська Л.Р. Окремі питання призначення покарання: «Вердикт суду присяжних» VS «Вирок суду шефенів»	112
Огородник А.П. Адаптація міжнародних стандартів участі неповнолітніх у кримінальному провадженні в законодавстві України	118
Трубікова А.В. / Линник О.В. Особливості призначення покарання неповнолітнім за вчинені кримінальні правопорушення	121
Браславець І.В. / Мудряк Т.О. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	125
Давиденко О.В., / Бодунова О.М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання	128
Томнюк М.Г. Забезпечення потерпілому процесуальних прав і законних інтересів у кримінальному процесі України	132
Климкевич Р.А. Суд як суб'єкт кримінального провадження Італії	137

*Жерж Л.А.,
аспірант другого року навчання.
Університету державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Топчій В.В.,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист
України, директор Навчально-наукового інституту права,
Університету державної фіскальної служби України*

Злочини, пов'язані із незаконною трансплантацією органів та інших анатомічних матеріалів людини: кримінологічний аспект

Відповідно до Основного Закону держави, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Держава гарантує, що жодна людина не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям без її вільної згоди. Проте, тенденція минулих років, в тому числі і сьогодення, характеризується зростанням різного роду злочинів, об'єктом посягання яких є безпосередньо життя та здоров'я людини. Серед таких злочинних діянь, кримінально-правову характеристику яких потрібно здійснити, є злочини у сфері незаконної трансплантації.

З метою захисту життя та здоров'я кожної особи, законодавцем було встановлено кримінальну відповідальність за вчинення суспільно-небезпечних діянь, що посягають на такі об'єкти. Так, ст. 143 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачає відповідальність за порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини [2].

Водночас, однією із проблем є високий рівень латентності, що ускладнює порядок їх виявлення, а в подальшому – проведення заходів, спрямованих на боротьбу з незаконною трансплантацією. Разом з цим, кримінально-правова характеристика необхідна для повного та всебічного вивчення злочину, удосконалення підстав кримінальної відповідальності за його вчинення, а також правильного тлумачення ознак складу злочину, призначення покарання, застосування заохочувальних кримінально-правових норм [3, с.158].

Трансплантація як спеціальний метод лікування є надзвичайно важливим напрямом розвитку медицини для кожної держави, адже надає можливість врятувати життя однієї особи за рахунок використання органів чи анатомічних матеріалів іншої особи (близьких родичів) у випадках наявності медичних показань та її добровільної згоди або посмертно, якщо є письмова згода рідних потенційного донора. Як зазначає І. Кирилюк, трансплантація органів і тканин людини є ефективною та перспективною галуззю медицини, що дозволяє рятувати життя людей, які раніше вважалися безнадійно хворими [4, с. 257].

За офіційною статистикою наданою Генеральною прокуратурою України, протягом 2014-2016 років було зареєстровано вісім кримінальних правопорушень за ст. 143 КК України, пов'язаних із незаконним вилученням органів та тканин людини. З них, у 2014 році обліковано три кримінальні правопорушення, 2015 році – п'ять, а в 2016 році одне кримінальне правопорушення [5]. Протягом січня 2017 року не виявлено жодного злочину у зв'язку з незаконними діями щодо органів та тканин людини.

Міжнародна організація з міграції в Україні, яка почала надавати допомогу українцям, що постраждали від торгівлі людьми з 2000 року, зафіксувала протягом 2004-2016 років двадцять випадків незаконного вилучення органів та одну спробу здійснити таке вилучення [6].

З 2016 року вперше почали корелювати статистичні дані Міністерства соціальної політики і Міністерства внутрішніх справ стосовно кримінальних справ з торгівлі людьми. Так, станом на 22.07.2015 Міністерством соціальної політики України 94 громадянам встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, серед яких 88 – громадяни України і 6 іноземців (громадяни Пакистану, Молдови та Російської Федерації) [7].

Кількість таких випадків злочинної діяльності останнім часом в Україні збільшується. Проблема полягає в тому, що офіційна статистика не дає чіткого уявлення про масштаби цього явища і точну кількість жертв, оскільки торгівля людьми з метою вилучення у них органів або тканин для трансплантації є злочином, який досить складно відслідкувати, тому що злочинці використовують безліч форм і методів; крім того, більшість

постраждалих не звертається по допомогу через страх покарання, осуд або просто не мають можливості це зробити. Тому до офіційних зведень потрапляє лише один з сотень таких випадків.

Причини високої латентності незаконної трансплантації, на нашу думку, ґрунтовно визначив О. Ілляшенко: «Як виявилось під час опитування практичних оперативних працівників, основними причинами, за якими інформація про окремі факти незаконної торгівлі органами і тканинами людини не надходить до правоохоронних органів та не враховується офіційною статистикою, є: «50,3 % – приховування потерпілим; 38,5 % – особам було важко відповісти на це запитання; 5,6 % – приховування самими правоохоронними органами; 2,9% – не розглядаються самими правоохоронними органами як злочини; 2,7 % – розглядаються правоохоронними органами як злочини інших видів» [8, с. 147].

Таким чином, слід відмітити, що криміналізація діяння у сфері незаконної трансплантації обумовлена високим ступенем суспільної небезпеки, значним поширенням у світі, а також об'єктивною необхідністю захисту прав пацієнтів, донорів та лікарів.

Отже, правильна і детальна кримінально-правова характеристика складу злочину, передбаченого ст. 143 КК України «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини» є необхідною умовою для забезпечення здійснення правильної кваліфікації зазначеного суспільно-небезпечного діяння, відмежування його від інших суміжних складів злочинів та призначення справедливих покарання.

Література:

1. Конституція України : закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
2. Кримінальний кодекс України : закон від 05.04.2001 р. №2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Вознюк А. А. Поняття та елементи кримінально-правової характеристики злочинів /А. А. Вознюк // Науковий

вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С. 154-160

4. Кирилюк І. В. Кримінологічні проблеми трансплантології / І. В. Кирилюк // Митна справа. Частина 2. – 2011. – 4(76). – С. 250-258

5. Генеральна прокуратура України : статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>

6. Міжнародна організація з міграції : протидія торгівлі людьми Україна (на грудень 2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi>

7. Сайт Міністерства соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>

8. Ілляшенко О. В. Стан та тенденції незаконної торгівлі органами та тканинами людини в Україні /О. В. Ілляшенко// Юридична наука. – 2014. – №11. С. 146-155